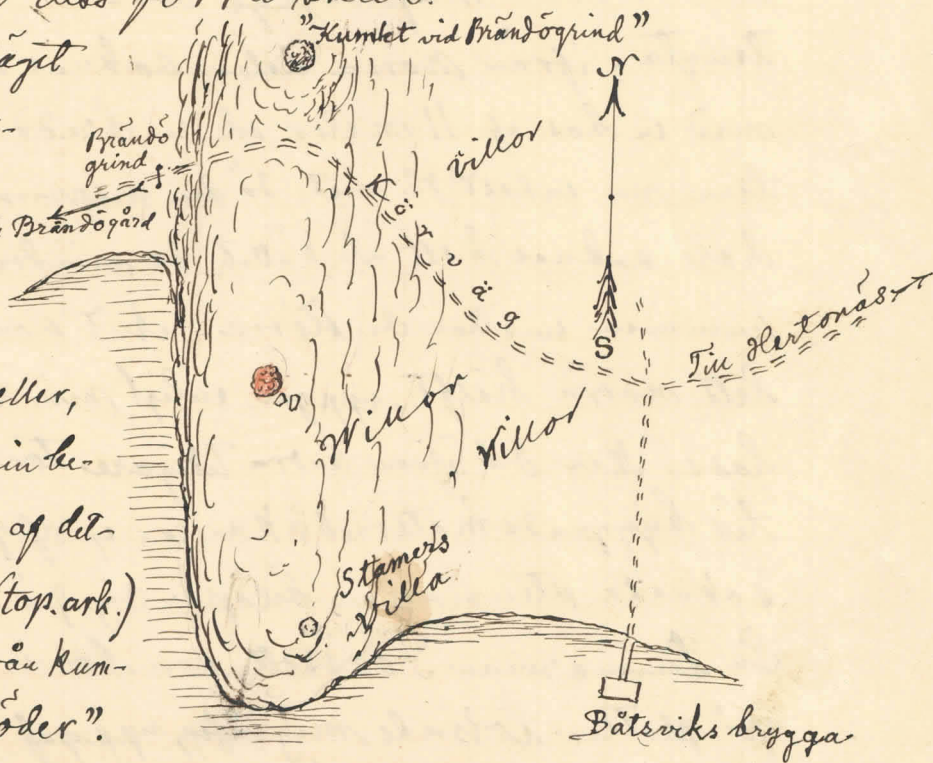

Helsinge. Hertonäs. Skepparberget.

På anmodan af Statsarkeologen besökte jag den 16 sistförflutne Juni det s. k. Skepparberget å Hertonäs gårds mark i Helsinge socken för att tillse huruvida ett å detta ma befintligt grafbräde eller "jättekast," ifrån hvilket sten bordsläpats för att användas vid uppförandet af en ångbåtsbrygga å enkefru Anna Alina Granfells närbelägna villaområde, blifvit försatt i dess förra skick.

Kumlet ifråga är belägit omkring 50 å 80 met. söder om den körväg som från Hertonäs i öster går tvärs öfver Skepparberget åt Brändögård till i väster eller, såsom Statsarkeologen i sin berättelse öfver undersökningen af detta samma den 16-18 Juni 1886 (top. ark.) uttrycker sig, "ett bösskott från kumlet vid Brändögård åt söder".

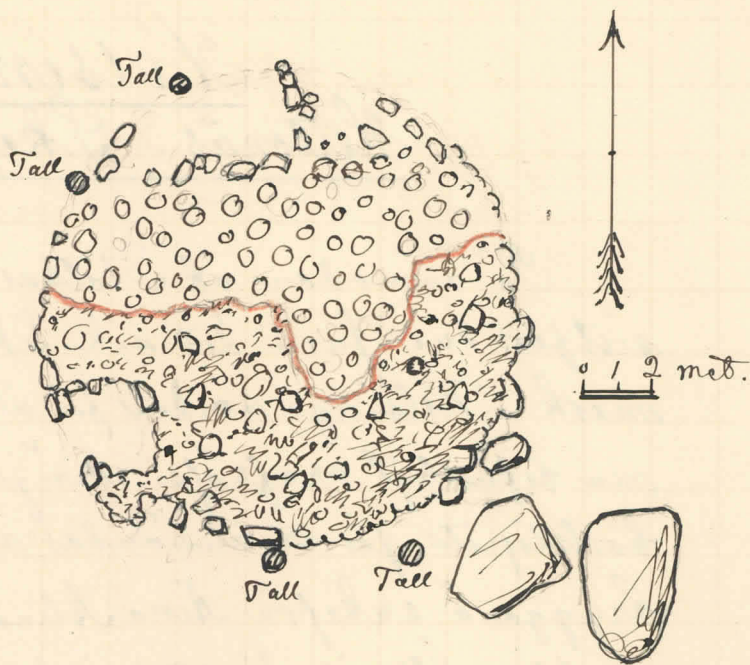

Nedfölgande ungefärliga situationsplan gör en uppfattning om terrängen; det skadade kumlet betecknas med röd färg.

Enligt nämnda anteckningar var kumlet år 1886 14 x 14,5 meter i diameter. Dess botten hade varit betäckt "med större sten, bördor för 2 å 3 man, hvarefter mellanrummen fylldes och kumlet höljts med knappersten i tusental." Kumlet betecknas då såsom "troligen helt", hvilket enligt mitt förmenande dock knappast torde varit fallet i anseende dertill att den efter Statsarkeologens undersökning åter hopkastade och ännu i detta skick varande södra delen af kumlet är endast 60 å 80 cm högt, så ett orördt jättekast af detta diameter i regeln är 1,50 å 2 meter högt.

/vård! /

Det är ungefär hälften af
 stenmassan i kumlets norda del,
 som blifvit bortsläpat; grän-
 sen är å vidstående teckning
 angifven med ett rött streck.
 Af det bortförda har man nu
 hemlat tillbaka de större ste-
 narne, men icke i så stor mängd
 att de skulle fullkomligt betäcka
 kumlets hela ursprungliga bot-

tenytta; ifrån norda delen saknas neml. ännu ett segment
 med en bas af 11 meter och en bredd af högst 2,5 met. (diamen-
 tern nu endast 2,2 met., då den ursprungligen varit 14,5 met.). Wi-
 dare saknas helt och hållet de mindre stenarne, som fyllt mellan-
 rummen mellan de större. Det som sålunda saknas ifrån Kum-
 lets norda hälft, uppsått enligt min beräkning till omkring 30 häst-
 lass. Men då äfven andra tidigare torde använta af kumlets stenas
 till byggnadsmaterial, kan jag ej afgöra huru mycket af den
 saknade stenmassan beläper sig på enkefru Graupetts andel.
 En Timmerman Forssell, som bor i trakten och vid mitt besök
 på platsen visade mig vägen, upp gaf emellertid såsom säkert
 att man hemlat tillbaka en mindre mängd sten än man
 lagit derifrån. Måhända kunde ^{genom} fortsatt polisundersök-
 ning härutiinnan fås noggrannare upplysning).

En annat kumlet, som stätt på bergets sydligaste utlöpar,
~~såra branten~~ nära branten ut Hertouässidan till, hvilket Stats-
 arkeologen 1886 uppgifvit vara 8 met i diam. och hoars ste-
 nar efter undersökningen gjunt fördelats öfver dess botten,
 hade nu helt och hållet förstörts. Forssell uppgaf att en
 stråk nedåf för bergets baksida tysk jude, Stamer, för
 ungefär 3 år sedan lätit nedrulla stenarne för att
 använda dem vid uppförandet af en iskåvare och ett
 redlider. Forssell uppgaf att de arbetare Stamer här-

vid haft i tjänst vore en Mattsson, Lindström och
Åberg. Möjligen kunde öfwen dessa gifva upplysningar
beträffande det föregående kumlet.

Helsingfors den 11 Juli 1910.

Hjalmar Appelgren Livalo